

Bilag 36

Den 4. maj 2021

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

A. Den fælles landbrugspolitik i EU

Den kommende CAP-reform 2023-2027

Med de nye rammer for den fælles landbrugspolitik (CAP) i EU for perioden 2023-2027 vil hvert medlemsland for første gang skulle sætte en samlet plan op for, hvordan de krav og muligheder, der er til rådighed i denne EU-politik, skal anvendes. Det betyder, at der ikke længere vil være et landdistriktsprogram, der udmønter midlerne i søjle II, men derimod en samlet CAP-plan, der skal vise, hvorledes Danmark vil udmønte både søjle I og II, herunder hvordan de overordnede fælles målsætninger for alle EU-lande vil blive adresseret i Danmark, givet det udgangspunkt og de behov, der er identificeret. Det overordnede mål med den fælles landbrugspolitik er at fremme en bæredygtig udvikling af landbruget, fødevareproduktionen og landdistrikterne. Dette skal ske ved at fremme og styrke udviklingen af en robust og mangfoldig sektor; miljøbeskyttelse og klimatiltag samt den socioøkonomiske struktur i landdistrikterne. CAP-planen skal godkendes af EU-Kommissionen, ligesom eventuelle senere ændringer af planen skal godkendes.

Nærværende notat giver en gennemgang af de forskellige elementer, som indgår i implementeringen af den fælles landbrugspolitik i Danmark. Udmøntning er endvidere angivet i fremhævede tekstboks i notatet. Der skal gøres opmærksom på, at notatet tager udgangspunkt i Rådets holdning fra oktober 2020, men i forhold til grøn øremærkning tages dog udgangspunkt i det pt. forventede kompromis. Der kan således ske ændringer i forhandlingerne mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen i de igangværende trilogforhandlinger og blive behov for tilpasninger, når den endelige CAP-reform er vedtaget. Der forventes en politisk vedtagelse af reformen i EU i maj/juni 2021.

Styrkede ambitioner for miljø- og klimamålsætninger

Medlemsstaten skal sikre, at den nationale CAP-plan indeholder et overordnet højere bidrag til opfyldelsen af miljø- og klimamålsætningerne i CAP'en sammenlignet med perioden 2014-2020. I CAP-planen skal medlemsstaten redegøre for, hvordan man vil sikre, at målsætningen om øgede miljø- og klimaambitioner indfries.

Grøn ramme

CAP-planen vil også skulle beskrive det nye, stærkere samspil mellem grønne indsatser, det vil sige indsatser målrettet miljø, klima og biodiversitet i søjle I og II med henblik på at understøtte de politiske målsætninger. De grønne indsatser hviler på kravene i konditionalitet, der afløser de nuværende grønne krav og krydsoverensstemmelse. Oven på disse basiskrav kan medlemsstaten udbyde frivillige støtteordninger i både søjle I og II. Medlemsstaterne er tildelt midler i hver søjle, men der er også mulighed for at overføre midler mellem søjlerne. Fordelingen af EU-midler mellem søjlerne i Danmark er i udgangssituationen, at ca. 90 pct. ligger i søjle I og ca. 10 pct. i søjle II. Herudover skal der tilføres yderligere national finansiering til indsatserne under søjle II. For EU-gennemsnittet er fordelingen af midler knap 75 pct. i søjle I og godt 25 pct. i søjle II.

Fleksibilitet mellem søjlerne: Muligheden for at overføre midler mellem søjlerne udvides. For Danmark er det muligt at overføre op til 25 pct. af midlerne fra Søjle I i årene 2023-2026 til Søjle II, hvor de er til rådighed 2024-2027. Herudover er det muligt at overføre yderligere 15 procentpoint til Søjle II, hvis midlerne anvendes til miljø- og klimaformål. Sidst kan der overføres ekstra 2 procentpoint til indsatser rettet mod unge landbrugere. Det er også muligt at overføre midler den modsatte vej ved at overføre op til 25 pct. fra søjle II årene 2024-2027 til søjle I, hvor de er til rådighed 2023-2026. Det bemærkes, at overførslen til SII i 2023 maksimalt kan udgøre 15 pct., da dette reguleres i de nuværende EU-regler. Beslutningen om overførsel mellem søjlerne kan ændres årligt fra 2025.

Grøn øremærkning: Der vil være et krav om, hvor mange midler, landene mindst skal anvende på grønne indsatser i søjle I og II. Hidtil har der alene været et krav i søjle II.

Grøn øremærkning i Søjle I: Det nye krav om grøn øremærkning under Søjle I forventes at resultere i, at der skal anvendes mindst 22 pct. af midlerne i Søjle I til eco-schemes i 2023 og 2024, og 25 pct. for årene 2025-2027. Eco-schemes er etårige ordninger rettet mod miljø, klima og biodiversitet. Såfremt medlemsstaten "overopfylder" kravet om grøn øremærkning i SII (se også næste punkt), forventes det muligt at modregne det i opfyldelsen af eco-scheme-øremærkningen. Eco-schemes forventes dog som minimum at skulle udgøre halvdelen af den grønne øremærkning i Søjle 1, dvs. henholdsvis 11 og 12,5 pct. af midlerne i søjle I. Beregningen sker efter eventuel overførsel af midler til søjle II. Den konkrete opgørelse ses i bilag 37, tabel 1. Allokeringen til eco-schemes forventes at kunne ændres årligt gennem ændring af CAP-planen.

Eco-schemes: Et nyt element i CAP-reformen er de såkaldte eco-schemes. Det er et-årige grønne støtteordninger til gavn for miljø-, klima- og biodiversitet under Søjle I, som landbrugerne kan søge. De konkrete eco-schemes defineres af medlemsstaten i dens CAP-plan. Det er muligt at anvende en betaling pr. støtteberettiget hektar eller en betaling pr. dyreenhed. Der kan gives støtte til forpligtelser, der går videre end allerede eksisterende krav som f.eks. konditionalitet og nationale krav. Landbrugere kan søge støtten til arealer, der er støtteberettigede til basisindkomststøtten, og forpligter sig til, på udvalgte arealer at yde en ekstra indsats på miljø-, klima- og biodiversitetsmålsætninger. Støtten kan opgøres som kompensation for ekstra omkostninger eller tabt indtjening som følge af forpligtelsen, eller det kan være en støtte i tillæg til indkomststøtten og dermed uden kobling til en produktion.

Eco-schemes er et nyt element, hvor søgningen kan være usikker, og ikke-søgte midler kan ikke overføres til det følgende år, da EU-budgettet på søjle I er et-årigt, samt øremærkningskravet på eco-schemes skal opfyldes. For at give mulighed for at sikre, at midlerne bliver anvendt, er der mulighed for i en vis grad at lade støttesatserne variere inden for en i forvejen fastsat procentsats mellem de enkelte eco-schemes og i forhold til basisindkomststøtten. I de første to år (2023 og 2024) er der endvidere mulighed for at overføre eventuelle fortsat ubrugte midler til søjle II, hvis variationen ikke er tilstrækkelig.

Grøn øremærkning i Søjle II: Medlemsstaten skal sikre, at mindst 30 pct. af EU-midlerne i søjle II, inklusiv eventuelle fleksmidler, anvendes til miljø, klima og biodiversitetsformål set over perioden 2023-2027. Såfremt der er en overopfyldelse over perioden, kan disse midler indregnes i opfyldelsen af øremærkningen på eco-schemes i søjle I. De udgifter, der kan medtælles, er til arealer og investeringer til miljø, klima og biodiversitetsformål.

Foreslåede eco-schemes:

- *Økologisk arealtilskud:* Formålet med ordningen er at understøtte både omlægning til og opretholdelse af økologisk drift af landbrugsarealer for derved at opnå en række fordele for klima, miljø, biodiversitet og dyrevelfærd. I eco-schemet ydes i 2023 og 2024 et forhøjet omlægningstillæg til alle arealer samt et forhøjet kvælstof(N)-tillæg. Økologisk arealtilskud findes i dag som en 3-5-årig tilsagnsordning under landdistriktsprogrammet, hvor de sidste tilsagn planlægges påbegyndt i 2021 og afsluttet i 2024. I takt med at tilsagnene udløber søges støtten derefter direkte under dette eco-scheme.
- *Miljø- og klimavenligt græs:* Formålet med ordningen er at udsætte pløjningen af græsarealer, hvorved der opnås en miljø- og klimaeffekt på det enkelte areal. Sekundært, bidrager den længere periode uden pløjning til forbedret mikrobiologi og frugtbarhed i jorden. Ordningen kan søges af landbrugere med arealer, som har været udlagt med græs i omdrift eller permanent græs uden at have været omlagt eller pløjet i mindst to eller flere sammenhængende år forud for støtteåret, og som ikke opfylder prioriteringskriterierne for ordningen pleje af græs- og naturarealer eller i forvejen er omfattet af et pløjeforbud. Arealet må i det år, der søges om støtte, ikke omlægges eller pløjes i hele året. Hovedparten af de potentielle arealer til ordningen findes hos mælke- og kvægproducenter. Ordningen skal ses i sammenhæng med, at arealstøtten bliver den samme for alle landbrugsarealer, når betalingsrettighederne afskaffes fra 2023.

- *Ekstensivering/brak med slæt på kulstofrige arealer:* Formålet med ordningen er en gradvis udpining (fjernelse af næringsstoffer) af arealernes næringsstofindhold gennem slæt (fjernelse af biomasse fra arealet) og ophør af gødskning. Udpiningen kan forberede jorderne til en evt. senere aktiv udtagning, hvor risiko for fosformobilisering kan udgøre en barriere for gennemførelse. Ordningen kan søges af landbrugere, der har arealer med mindst 6 pct. organisk kulstofindhold. Ordningen udbydes i 2022 under LDP og herefter som eco-scheme.
- *Måltrettet regulering:* Formålet med ordningen er at reducere kvælstofudledningen. Ordningen findes i dag under søjle II (Landdistriktsprogrammet). Med ordningen ydes kompensation til landbrugere med arealer, hvor der er et indsatsbehov for at reducere kvælstofudledningen. Der ydes støtte til udlægning af efterafgrøder eller alternativer hertil. Dermed er ordningens formål at understøtte Vandrammedirektivimplementering frem mod 2027. Kompensationen kan frem til og med 2025 søges i søjle II, men vil søges overført som eco-scheme i 2026 og 2027.
- *Plantebaseret fødevarerproduktion:* Formålet med ordningen er at understøtte den plantebaserede dagsorden. Ordningen skal således bruges til at understøtte en mere varieret planteproduktion i 2023, med fokus på planter, der kan indgå i humant konsum og mindre fokus på foderafgrøder.
- *Reserve til eco-schemes:* Der indgår endvidere en reserve 2023-2027, der skal udmøntes.
- *Fleksibilitet til sikring af hjemtag af EU-midler:* Der foreslås indført et spænd på op til 10 pct. på eco-schemes og et spænd på op til 3 pct. på basisindkomststøtten.

Definitioner: I CAP-planen skal fastlægges en række generelle definitioner af landbrugsarealer berettiget til støtte under søjle II. Det omhandler f.eks. det støtteberettigede areal, hvad der forstås ved landbrugsaktivitet m.m. I den nuværende reform er disse fastlagt i EU-reglerne – eventuelt med enkelte optioner, medlemsstaterne kan vælge mellem. I den nye reform er rammerne fortsat fastlagt i EU-reglerne, men der gives medlemsstaterne større mulighed for at supplere definitionerne. Særligt i forhold til definitionen af det støtteberettigede areal gives der langt videre muligheder for, at arealet tillades at indeholde områder, som ikke dyrkes. Dette kaldes populært bruttoarealmodellen.

Støtteberettigede hektar (søjle I): Definitionen af støtteberettigede hektar omfatter landbrugsarealer, der anvendes landbrugsmæssigt med udførelse af landbrugsaktiviteter til produktionsformål eller opretholdes i landbrugsmæssig stand, der gør dem egnede til græsning eller dyrkning. Medlemsstaterne kan som noget nyt beslutte, at støtteberettigede hektar også indeholder elementer som f.eks. småbiotoper, så længe de ikke er dominerende på arealet (bruttoarealmodellen), og arealet således hovedsageligt anvendes til landbrugsformål. Denne mulighed betyder, at der kan udbetales direkte støtte til landbrugsarealerne, uanset om dele af arealet f.eks. udvikles til småbiotoper eller ikke dyrkes grundet f.eks. vand på arealet. Endvidere ændres det nuværende krav om, at arealet skal leve op til betingelserne for støtteberettigede hektar hele året til udelukkende at gælde i dyrkningsperioden, således at arealer, der f.eks. tilplanter med en ikke-støtteberettiget afgrøde (f.eks. skov eller juletræer) sidst på støtteåret, ikke mister støtten for det indeværende år. Landbrugsarealer, der ikke længere kan opfylde kravet til støtteberettigelse, mister støtten, men dette gælder ikke, hvis det skyldes indsatser i medfør af vandrammedirektivet, Natura2000-direktiverne, eller støtte til privat skovrejsning. Undtagelserne udvides med reformen til også at gælde arealer, hvorpå ændringerne sker med sigte på klima, miljø og biodiversitet.

Landbrugsaktivitet: Landbrugsaktivitet skal defineres på en måde, der inkluderer både produktion af landbrugsprodukter, såvel som lavskov med kort omdriftstid og skovlandbrug. Dertil kommer, at et landbrugsareal skal bevares i en stand, der gør det egnet til græsning eller dyrkning.

Landbrugsareal: Alle landbrugsarealer skal defineres på en måde, så det omfatter både agerjord, permanente afgrøder og permanente græsarealer. Permanent græs defineres fortsat som landbrugsarealer, der har været udlagt med græs og andet grønfoder i mere end fem år i træk, uanset om de har været pløjet og isået med græs og andet grøntfoder undervejs. Det har gennem mange år været et EU-krav, at den relative andel af permanent græs skal opretholdes. Arealer med permanent græs kan pløjes eller omlægges, så længe den nationale andel af permanent græs fastholdes på et stabilt niveau. Niveauet har været stabilt i Danmark.

Ægte landbrugere: Medlemsstaterne gives mulighed for at definere, hvad der skal forstås ved en "ægte" landbruger og afgrænse støtten til denne population. Det var tidligere et obligatorisk krav, som med ændringer af EU-reglerne fra 2018 blev frivilligt at anvende. Det blev på daværende tidspunkt besluttet ikke at anvende definitionen i Danmark.

Der foreslås:

- Bruttoarealmodellen anvendes i Danmark
- Definitionerne af landbrugsaktivitet forenkles således, at der ikke fastsættes krav om særlige betingelser for landbrugsaktiviteter på bestemte arealer, hvilket giver større handlefrihed for landmanden. For eksempel vil fugtige arealer kunne dyrkes med paludikultur (f.eks. tagrør, græs) og derved opretholde støtten, så længe der udføres en landbrugsaktivitet. Herudover lempes aktivitetskravet på brakarealer fra et 1-årigt til et 2-årigt krav.
- De nuværende definitioner af omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder fastholdes uændret, som defineret af Kommissionen i den nugældende forordning.
- Reglerne for skovlandbrug lempes og foreslås defineret som arealer med frugttræer, buske og nøddetræer i kombination med en anden afgrøde. Derved slipper landmanden for at anmelde de forskellige afgrøder separat og kan nøjes med at anmelde arealet med skovlandbrug som et samlet areal.
- Reglen om ægte landbrugere foreslås ikke anvendt.

Støtte til unge landbrugere: Medlemsstaterne skal minimum afsætte et beløb svarende til 2 pct. af søjle I til indsatser, der understøtter og fremmer generationsskiftet i erhvervet. Beløbet svarende til 2 pct. i Danmark er 128 mio. kr. årligt. Ved en ung landbruger forstås en landbruger, som ikke er over 40 år, og som er driftsleder, hvortil det er muligt at stille f.eks. uddannelseskrav. Det er muligt for medlemsstaten at vælge, om indsatsen for unge landbrugere skal udmøntes som en supplerende støtte i søjle I til basisindkomststøtten, en etableringsstøtte i søjle II på op til ca. 745.000 kr. (100.000 €) eller som en investeringsstøtte ligeledes i søjle II specifikt rettet mod unge landbrugere. Der er på nuværende tidspunkt en obligatorisk EU-ordning til unge landbrugere. Under denne ydes en tillægsstøtte til grundbetalingen i søjle I. I Danmark ydes et tillæg til højst 90 hektar på 50 pct. af den nationale gennemsnitlige støtte per hektar. Tillægget vurderes at have en begrænset effekt på at sikre et reelt generationsskifte.

Det foreslås, at indsatsen rettet mod unge landbrugere fra 2023 udmøntes som en etableringsstøtte på op til 745.000 kr.

Innovation og vidensdeling. Medlemsstaterne skal have en velfungerende og upartisk *bedriftsrådgivning*, der kan vejlede landbrugeren i de lovgivningsmæssige rammer for landbrugsstøtte og krav i medfør af en række direktiver samt den teknologiske udvikling. Dette er også et krav i dag. Bedriftsrådgivningen kan være privat eller offentlig. Hvis medlemsstaterne kan leve op til dette, kan de anvende deres eksisterende bedriftsrådgivningssystemer. Danmark har i dag et velfungerende privat bedriftsrådgivningssystem. Derudover skal medlemsstaterne sikre et *organisatorisk set-up* af et system af aktører og institutioner, der medvirker til at fremme videndeling og innovation i landbruget. Danmark er i EU anerkendt for at have et stærkt og velintegreret videnssystem af aktør og institutioner. Endeligt er der mulighed for at give støtte til implementering af innovationsprojekter med CAP-midler via støtte til såkaldte *Operationelle Grupper*. Danmark har allerede veletablerede nationale støttestrukturer med

henblik på støtte til innovationsprojekter i landbruget. Eksempelvis via GUDP, Innovationsfonden og landbrugets fonde. Der har ikke hidtil været ydet støtte til operationelle grupper.

Det foreslås, at den nationale ramme for innovation og vidensdeling opretholdes uændret, idet denne er velfungerende.

Konditionalitet: Konditionalitet er de grundlæggende krav (baseline), som en landbruger skal opfylde for ikke at blive trukket i sin landbrugsstøtte modtaget fra søjle I samt arealbetalinger fra søjle II. I reglerne fastlægges en række regler i medfør af direktiver og forordninger på f.eks. natur, miljø og dyrevelfærdsområdet, hvis overholdelse dermed kædes sammen med landbrugsstøtten. Dette er i tillæg til eventuelle nationale sanktioner ved overtrædelse af reglerne. Endvidere skal medlemsstaten fastlægge regler om forskellige normer for god landbrugs og miljømæssig stand. Konditionaliteten har betydning for de frivillige ordninger i søjle II og eco-schemes, fordi der kun må ydes betalinger for tiltag, der er mere vidtgående end de obligatoriske krav i konditionaliteten og øvrige relevante obligatoriske krav fastlagt af national lovgivning eller EU-lovgivning. Konditionalitet gælder for alle bedriftens arealer, som den enkelte landbruger anvender eller forvalter. Skovarealer er omfattet af konditionalitet, hvis der for arealet er ansøgt om støtte under landdistriktsordningerne. Konditionalitet afløser de nuværende krav om krydsoverensstemmelse og grønningskravene. Økologiske landbrugere har tidligere været undtaget disse krav, men vil nu blive omfattet. De 10 GLM-normer er som følger (de med *-markerede er helt eller delvist videreførte krav):

*GLM 1: Opretholdelse af permanente græsarealer som en andel af landbrugsarealet. **

Hovedmålsætning: Almindelig bestemmelse til beskyttelse mod omstilling til andre landbrugsmæssige anvendelsesformål for at bevare kulstoflagrene.

- Kravet videreføres uændret, således at andelen af permanent græs opretholdes på samme niveau nationalt. Arealer klassificeres som permanent græs, hvis de har været udlagt med græs i mere end fem på hinanden følgende år. Danmarks andel af permanent græs har siden kravets etablering i 2005 ligget stabilt, hvorfor det aldrig har været nødvendigt at udstede krav til den enkelte landbruger om omlægning eller genetablering af permanent græs.

GLM 2: Minimum beskyttelse af vådområder og tørveområder (nyt krav fra 2025).

Hovedmålsætning: Beskyttelse af kulstofrige jorder.

- Kravet implementeres fra 2023 som pløjeforbud på 12 pct.-kulstofrige jorder i §3-områder (jf. den nye naturbeskyttelseslov) samt ved en reduceret kvælstofnorm for afgrøder, der dyrkes på 6 pct.-kulstofrige jorder (jf. gødskningsregler fra 20/21).

*GLM 3: Forbud mod afbrænding af stubmarker - undtagen af plantesundhedshensyn. **

Hovedmålsætning: Bevaring af jordens indhold af organiske stoffer.

- Kravet videreføres uændret, således at halm eller lignende ikke må afbrændes på marker eller uopdyrkede arealer, undtagen af plantesundhedshensyn.

*GLM 4: Anlæggelse af bræmmer langs vandløb. **

Hovedmålsætning: Beskyttelse af vandløb mod forurening og afstrømning.

- Kravet videreføres uændret, således at der pålægges forbud mod gødskning, sprøjtning, jordbearbejdning og dyrkning i landzone i en bræmme på 2 meter langs vandløb og søer.

GLM 5: Anvendelse af bedriftsbæredygtighedsinstrument for næringsstoffer (forventes at udgå)

*GLM 6: Egned jordbearbejdning eller andre egnede dyrkningsteknikker til mindskelse af risikoen for jordforringelse under hensyntagen til hældning **

Hovedmålsætning: Minimumsarealforvaltning, der afspejler lokalitetsbestemt stand, for at begrænse erosion.

- Kravet er ikke endeligt afklaret. Det videreføres i videst muligt omfang uændret, dog henset til at Aarhus Universitet har udarbejdet nyt kortgrundlag.

*GLM 7: Minimum plantedække i den/de mest følsomme periode(r) og/eller arealer **

Hovedmålsætning: Beskyttelse af jorden i perioder og arealer, som er mest følsomme.

- Kravet videreføres uændret. Alle landbrug over 10 ha skal hvert år fra 1. august til 20. oktober etablere arealer med pligtige efterafgrøder og hus-dyrefterafgrøder.

*GLM 8: Omdrift (Afgroderotation eller anden praksis med et tilsvarende mål, såsom afgrode-diversificering). **

Hovedmålsætning: Bevarelse af jordens potentiale.

- Kravet afløser det nuværende grønne krav til afgroderotation med flere afgroder pr. bedrift pr. år. Der foreslås et simplere krav med sædskifte på tværs af årene for de afgroder, der af hensyn til sygdomssanering skal have årligt sædskifte. Det kan f.eks. være raps, kartofler og bederoer. Små bedrifter samt bedrifter med meget græs m.v. undtages fra kravet.

*GLM 9: Mindsteandel af omdriftsareal afsat til ikke-produktive landskabstræk eller områder */ Bevarelse af landskabstræk*/ Forbud mod klipning af hække og træer i fuglenes yngletid */ Som en valgmulighed foranstaltninger til bekæmpelse af invasive plantearter **

Hovedmålsætning: Vedligeholdelse af ikke-produktive landskabstræk og områder med det formål at forbedre biodiversiteten på bedriften.

- Det første del-element kan enten ske ved, at mindst 5 pct. af omdriftsarealet årligt skal være udlagt med ikke-produktive elementer, efterafgrøder eller kvælstoffikserende afgroder; eller det kan gøres ved at nedsætte andelen til 3 pct. ved at kravet opfyldes med ikke-produktive elementer. Kravet implementeres i Danmark via sidstnævnte model. De 3 pct. skal bestå af landskabselementer som f.eks. GLM-søer og -fortidsminder, og ekstensive elementer herunder brak, bræmmer og småbiotoper i form af markkrat. Særligt ved markkrat gælder, at det støtteberettigede areal herved udvides. Ingen bedrifter undtages fra kravet, da der skal gennemføres biodiversitetsindsatser på alle landbrugsarealer. Derudover vil de nuværende GLM-landskabselementer fortsætte. Delkravet om forbud mod beskæring og fældning i fuglenes ynglesæson foreslås uændret. Bekæmpelse af invasive arter håndteres fortsat gennem kommunernes handlingsplaner (f.eks. for bjørneklo).

*GLM 10: Forbud mod omlægning eller pløjning af permanente græsarealer i miljøfølsomme områder indenfor Natura 2000.**

Hovedmålsætning: Beskyttelse af levesteder og arter.

- Det nuværende forbud mod omlægning og pløjning af permanente græsarealer på miljøfølsomme områder i Natura2000 videreføres.

Søjle I – Direkte støtte

Basisindkomststøtte: Medlemsstaterne skal etablere en basisindkomststøtteordning (i dag benævnt ”grundbetaling”, og tidligere ”hektarstøtte”). Støtten kan ansøges til landbrugsarealer, der efterlever betingelserne for støtteberettigede arealer, herunder kravet om landbrugsaktivitet. Støtten ydes uden krav om specifik landbrugsproduktion. Det bliver frivilligt for medlemsstaten at anvende

betalingsrettigheder som grundlag for støtten. I den nuværende reform skal en landbruger i Danmark råde over dels en betalingsrettighed, dels et støtteberettiget areal for at kunne søge støtte.

Betalingsrettigheder: Det bliver frivilligt for medlemsstater, der anvender betalingsrettigheder, om man vil videreføre systemet for betalingsrettigheder. Hvis betalingsrettighederne opretholdes, skal de senest i 2026 konvergere mod en enhedsværdi, således at alle rettigheder mindst har en værdi på 75 pct. af gennemsnitsværdien.

Betalingsrettighederne blev indført i CAP i 2005. I Danmark har betalingsrettighederne forskellig værdi. Der er knap 2,6 mio. rettigheder, hvoraf de ca. 1,5 mio. har en højere værdi, da fordelingen af støtten på rettighederne delvist er baseret på historisk produktion (tilbage til år 2000 for nogle sektorer) og opnået støtte på det tidspunkt. Støttefordelingen er gennem årene blevet udlignet i begrænset grad. Betalingsrettighederne kan omsættes (sælges, forpagtes mv). Værdien af den enkelte betalingsrettighed, og dermed den støtte, landbrugeren kan opnå pr. hektar, kan derfor variere betydeligt under det nuværende system.

Det foreslås:

- Betalingsrettighederne afskaffes, så der ydes det samme beløb pr. støtteberettiget hektar. Støtten vil fra 2023 være ens for alle landbrugere og landbrugsarealer. Afskaffelsen af betalingsrettigheder vil medføre enklere regler for landbrugere såvel som myndighed.
- Med henblik på at afbøde nogle af de negative støttemæssige konsekvenser som en afskaffelse af betalingsrettighederne vil have – særligt for kvægsektoren – vil der blive etableret afbødende foranstaltninger i perioden 2023-2027 i form af en koblet slagtepræmie i kvægsektoren. Etablering af et eco-scheme til græsarealer vil ligeledes have en afbødende effekt.
- De støttemæssige konsekvenser er belyst i bilag 37, afsnit 3.

Hektargrænser: Medlemsstaten skal definere en hektargrænse, der skal sikre, at den direkte støtte, inklusiv eco-schemes, kun udbetales til landbrugere, der som minimum opfylder det fastsatte antal støtteberettigede hektarer. I dag er hektargrænsen i Danmark 2 hektarer. Det er muligt for de enkelte eco-schemes at fastlægge et adgangskrav i form af et mindsteareal, hvis kravet kan begrundes fagligt ud fra formålet med ordningen. For arealordninger under søjle II er der ikke krav om, at der skal fastsættes en minimumsgrænse. Hektargrænsen for ordningen pleje af græs er pt. 2 ha.

Det foreslås:

- Videreførelse af den eksisterende hektargrænse på minimum 2 støtteberettigede ha for at være berettiget til direkte støtte, herunder berettiget til at søge eco-schemes (som kan søges til mindre end 2 ha).
- Videreførelse af 2-hektargrænsen for pleje af græs

Støttelofter: Det er frivilligt for medlemsstaten, hvorvidt man vil vælge at etablere støttelofter (også kaldt "capping") under den direkte støtte, og dermed reducere årlige direkte støtteudbetalinger over 60.000 € med en eller flere procentsatser op til 100 pct., eventuelt efter fradrag af lønudgifter. Anvendes muligheden skal støtte over 100.000 € reduceres med 100 pct. Under de nuværende regler er det obligatorisk at reducere den direkte støtte med 5 pct. for støttemodtagere, der modtager mere end 150.000 euro.

Det foreslås, at støttelofter ikke implementeres. På grund af bedriftsstrukturen i Danmark vurderes det ikke hensigtsmæssigt at anvende capping i dansk kontekst. Herudover vurderes en implementering af støttelofter at kunne give incitament til opdeling af bedrifter med henblik på at undgå støttelofterne, hvilket samtidig kan være svært at bevise sker.

Omfordelingsstøtte: Det er muligt at yde en omfordelingsbetaling, der vil betyde, at der gives et tillæg til landbrugers basisindkomststøtte til de f.eks. første 60 støtteberettigede hektarer. Den vil således gælde for alle bedrifter, der ansøger om basisindkomststøtte, uanset størrelse. Midlerne til

omfordelingsstøtte fremkommer ved en reduktion af den direkte støtte. Omfordelingsstøtten har ikke været anvendt i Danmark under den nuværende reform. Der foreligger ikke nogen analyser, der viser, om omfordeling af støtten har nogen mærkbar effekt i relation til, at der skabes flere arbejdspladser i landdistrikterne, eller at livet i landdistrikterne mere generelt understøttes.

Det foreslås, at der ikke etableres en omfordelingsstøtte. En eventuel omfordeling af en andel af støtten, vil således komme oven i den ændrede fordeling som afskaffelse af betalingsrettighederne medfører, hvilket vurderes uhensigtsmæssigt.

Mindre landbrug: Det er muligt at etablere en ordning rettet mod mindre landbrug, hvorved der f.eks. ydes den samme betaling til alle landbrugere, der tilmelder sig ordningen. Landbrugere med f.eks. højst 10 hektar kan vælge at tilmelde sig, og afskæres derved fra at søge eco-schemes og slagtepræmier. Til gengæld kan medlemsstaten opstille forenkledte regler for disse ansøgere. Muligheden for at etablere en sådan ordning har ikke været anvendt i Danmark under den nuværende reform. Det er usikkert, hvorvidt det er muligt at sikre en reel forenkling af reglerne for mindre landbrugere, idet det kun er visse krav, ansøgerne ikke skal leve op til. Endvidere kan ordningen eventuelt medføre flere midler til denne gruppe, hvis den kun søges af landbrugere, der ellers ville modtage mindre, hvis ordningen ikke blev etableret.

Det foreslås, at der ikke etableres en ordning rettet mod mindre landbrugere. Det vil være muligt at introducere ordningen senere i reformperioden.

Koblet støtte: Ved en koblet støtte kan en landbruger kun opnå støtte ved at have den givne produktion. Medlemsstaten kan vælge at indføre nye eller fortsætte eksisterende koblede støtteordninger for en række sektorer (f.eks. kvæg, korn, proteinafgrøder, hamp, kartoffelstivelse, moderfår, sukker, frugt mv.). I Danmark ydes på nuværende tidspunkt alene en koblet støtte i kvægsektoren i form af slagtepræmier til kvier og handyr. Formålet med slagtepræmieordningen er bedre dyrevelfærd, undgå lange transporter af spædekælve, færre aflivninger og gennem opfødning af dyr hos danske landbrugere at fastholde arbejdspladser i Danmark.

Det foreslås, at slagtepræmieordningen videreføres med et beløb på 245 mio. kr. årligt, hvilket også er et element i afbødningen af konsekvenserne ved en afskaffelse af betalingsrettighederne. Det bemærkes, at der er igangsat en analyse med deltagelse af L&F samt ØL af, hvorvidt kriterierne (f.eks. vægt) for præmien bør ændres. Resultatet heraf forventes at foreligge medio 2021, og vil blive forelagt aftaleparterne.

Markedsordninger

Bier: Det er obligatorisk for medlemsstaterne at gennemføre en eller flere indsatser rettet mod sektoren for biavlprodukter. Der er en vis fleksibilitet for medlemsstaten til at vælge, hvilke konkrete indsatser der ønskes til understøttelse af sektoren for biavlprodukter, f.eks. rådgivning, investeringer, forskning, salg fremstød, forbedring af produktkvaliteten. EU har afsat ca. 2,2 mio. kr. pr. år til Danmark, som kræver en tilsvarende national finansiering. CAP-planen vil erstatte det nuværende biavlprogram 2020-2022. Indsatserne forventes at blive udmøntet i form af en projektstøtteordning fra 2023.

Producentorganisationer for frugt og grønt: Producentorganisationer er et samarbejde mellem producenter. Det vil fortsat være obligatorisk for medlemsstaterne at etablere en støtteordning til anerkendte producentorganisationer i frugt- og grøntsektoren, hvorved der udbetales EU-støtte til tiltag for eksempel med henblik på at samle udbuddet af produkter, sikre afsætning af medlemmernes produkter, understøtte positive miljø- og klimatiltag i produktionen m.v. Størrelsen af EU-støtten afhænger af værdien af hver enkelt producentorganisationens afsatte produktion. Medlemmerne af producentorganisationen og/eller producentorganisationen selv skal medfinansiere indsatsen i samme omfang som EU. Det er et krav, at mindst 15 pct. af udgifterne under producentorganisationernes driftsprogrammer skal vedrøre miljø- og klimamålsætninger. Ordningen har eksisteret i mange år. Der

er i Danmark to anerkendte producentorganisationer i frugt- og grøntsektoren, som tilsammen har en medlemskreds på ca. 100 avlere. EU-støtten udgør ca. 50 mio. kr. pr. år.

Producentorganisationer i andre sektorer: Medlemsstaterne kan vælge at yde støtte til producentorganisationers gennemførelse af støtteprogrammer inden for sektorer, der ikke i forvejen er omfattet af en støtteordning for producentorganisationer. Der kan allokere 3 pct. af den direkte støtte. Støtten må højst udgøre 10 pct. af en producentorganisationens samlede markedsførte produktion. EU-andelen af støtten er som udgangspunkt begrænset til 50 pct. af de faktiske afholdte udgifter. Støttemodtagerne skal finansiere den resterende del.

Det foreslås, at denne mulighed ikke anvendes.

Søjle II - landdistriktspolitik

Med Søjle II og den nye landdistriktsudvikling fastsættes brede ordningstyper til landdistriktsudvikling som erstatning for, at man i dag har en lang række foranstaltninger og delforanstaltninger med detaljerede krav til indholdet af de enkelte støtteordninger. Under disse brede ordningstyper kan der etableres forskellige støtteordninger.

Følgende typer af interventioner vil være mulige:

- a) Miljø, klima og andre forvaltningsforpligtelser,
- b) Naturbetingede eller andre områdespecifikke begrænsninger,
- c) Områdespecifikke ulemper som følge af visse direktivpålagte obligatoriske krav,
- d) Investeringer,
- e) Etablering af unge landbrugere, etablering af virksomheder i landdistrikter og udvikling af små bedrifter,
- f) Risikostyringsinstrumenter,
- g) Samarbejde,
- h) Videnoverførsel og information.

Overordnet set er der tale om frivillige støtteordninger, som helt eller delvist medfinansieres af nationale midler i tillæg til EU-midlerne, som Danmark er tildelt i søjle II. Eventuelle supplerende midler overført fra den direkte støtte kræves ikke medfinansieret.

Der er obligatorisk for medlemsstaterne at etablere frivillige arealordninger vedrørende miljø- og klimavenligt landbrug. Støttebetingelserne for arealordninger skal bygge oven på kravene i konditionalitet og andre relevante krav. Betalinger for arealmæssige forpligtelser skal ydes per hektar. Forpligtelser skal have en varighed på 5 til 7 år, men med henblik på at opnå og fastholde effekt kan der fastsættes længere varighed eller årlig forlængelse. I behørigt begrundede tilfælde og for nye tilsagn, der følger direkte efter den første indledende periode, kan varigheden af tilsagn nedsættes.

I områder, hvor der er naturbetingede begrænsninger (for eksempel bjerge eller øer), vil der være mulighed for helt eller delvist at kompensere for ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af de specifikke begrænsninger. Der kan ydes årlige betalinger per hektar.

I områder med direktivbestemte obligatoriske krav, der er pålagt i medfør af enten Natura 2000-direktiverne eller vandrammedirektivet, vil der være mulighed for helt eller delvist at kompensere land- og skovbrugere for ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af de områdespecifikke begrænsninger. Betalinger i medfør af begrænsninger fra Natura 2000-direktiverne kan alene ydes for tiltag, der går videre end de relevante normer for god landbrugs- og miljømæssig stand af jord og fastlagte betingelser for opretholdelse af landbrugsarealer. Betalinger i medfør af begrænsninger fra vandrammedirektivet kan alene ydes for tiltag, som går ud over konditionalitet fastlagt i bilag III til fællesforordningen med undtagelse af konditionalitetskravet til vandrammedirektivet. Der kan ydes årlige betalinger per hektar.

Medlemsstaterne kan yde investeringsstøtte til investeringer i fysiske aktiver. Det kan være produktive investeringer som for eksempel teknologi eller stalde og ikke-produktive investeringer som for eksempel vådområder. Investeringsstøtten skal bidrage til opfyldelsen af målsætningerne i medlemsstatens strategiske plan. Der kan desuden ydes støtte til etablering af unge landbrugere, etablering af virksomheder i landdistrikterne og udvikling af små bedrifter, og støtte til risikostyringsinstrumenter i form af finansielle bidrag til præmier til forsikringsordninger og finansielle bidrag til gensidige fonde. Herudover kan der også ydes tilskud til samarbejdsprojekter samt videnoverførsel og information.

Endvidere skal der ydes støtte til lokale aktionsgrupper (LAG) med mindst 5 pct. af Søjle IIs budget, og der kan ydes støtte til etablering af finansielle instrumenter.

Følgende støtteordninger under søjle II foreslås:

Det er under det enkelte punkt anført, hvis støtteordningen fuldt ud finansieres under landdistriktsprogrammet for 2022, hvor midlerne skal være udbetalt senest i 2025. Øvrige ordninger foreslås udmøntet 2022-2027 under søjle II.

- *Ø-støtte:* Det er muligt for medlemsstaten at yde betaling for områder med naturlige begrænsninger i enten søjle I eller II. Fra 2023 bliver det alene muligt i søjle II. I den nuværende reformperiode har landbrugere, der har landbrugsarealer beliggende på 61 ikke-brofaste øer i Danmark kunnet søge et tillæg til højst 100 ha og er derved blevet kompenseret for øgede omkostninger ved drift i disse områder. Det foreslås, at ø-støtte-ordningen videreføres i søjle II fra 2023.
- *Rydning og forberedelse af afgræsning på Natura 2000-områder mm.:* Formålet er at forbedre forholdene for de lysåbne græs- og naturarealer og tilknyttet biodiversitet, gennem rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning bl.a. ved hegning. Ordningen fokuseres, så den er sammenfaldende med arealer, der kan søge 5-årigt tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Ordningen giver også mulighed for at binde små arealer sammen til større enheder, så der skabes et bedre udgangspunkt for den efterfølgende drift. Ordningen kan også søges til arealer i nationalparker.
- *Pleje af græs- og naturarealer:* Formålet er gennem ekstensiv pleje med afgræsning og slæt af naturmæssigt værdifulde arealer at skabe bedre betingelser for biodiversiteten på lysåbne natur- og landbrugsarealer, som er afhængige af den ekstensive drift. Ordningen bidrager til at opfylde forpligtelser efter EU's naturdirektiver (Natura 2000).
- *Biodiversitetsskov:* Formålet er at fremme og bevare biodiversiteten på privatejede skovarealer med naturmæssigt værdifuld skov via en sikring af stabile levesteder for truede arter, der er knyttet til skov. Med ordningen støttes aktiviteter, der fremmer biodiversitet på skovarealer. Der gives tilskud til ekstensiv skovdrift og bevaring af gamle træer til at stå og forgå. Ordningen er målrettet særligt plejekrævende naturtyper i Natura 2000, samt øvrige naturarealer med højt naturpotentiale, og bidrager derved til at opfylde forpligtelser efter EU's naturdirektiver (Natura 2000). Arealkompensation ventes ydet som engangskompensation.
- *Miljø- og klimateknologi:* Formålet er at være et element i den grønne omstilling af landbrugs- og gartnerisektoren. Ordningen bidrager dermed til at reducere miljø- og klimapåvirkningen fra den primære jordbrugsproduktion gennem støtte til investeringer i nye teknologier, der har fokus på klimaindsatsen ved at anvende ny teknologi. Målgruppen er traditionelt både husdyrbrug, planteavlere og gartnerier. Ordningen finansieres fuldt ud i hele perioden 2022-2024 under landdistriktsprogrammet for 2022.
- *Grøn bioraffinering:* Formålet er at understøtte udbredelsen af bioraffineringsanlæg, hvor protein kan udvindes fra græs. Ordningen bidrager dermed til at reducere miljø- og klimapåvirkningen fra importen af sojaproteiner fra udlandet og kan dermed være en vigtig brik i en bæredygtig grøn

omstilling af dansk landbrug. Teknologien vil være relevant for landmænd, herunder især økologer. Ordningen finansieres fuldt ud i hele perioden 2022-2024 under landdistriktsprogrammet for 2022.

- *Økologisk Investeringsstøtte:* Ordningen bidrager til produktivitetsforbedring i forskellige økologiske produktionsgrene ved f.eks. at øge effektiviteten, det økologiske areal eller produktionen for den enkelte økologiske landbrugsbedrift. Ordningen er der i 2022 og finansieres fuldt ud under landdistriktsprogrammet for 2022.
- *Kvælstofvådområder:* Formålet er at reducere udledningen af kvælstof fra landbrugsjorder til de kystvande og fjorde, hvor der i den gældende vandområdeplan er et indsatsbehov. Ordningen kan søges af kommuner og Naturstyrelsen, og der kan gives støtte til henholdsvis forundersøgelserprojekter og etableringsprojekter, herunder med mulighed for jordfordeling og køb eller salg af jord. Arealkompensationen ventes ydet som engangskompensation.
- *Fosforvådområder:* Formålet er at reducere udledningen af fosfor fra landbrugsjorder til de søer, hvor der i den gældende vandområdeplan er et indsatsbehov. Ordningen kan søges af kommuner, og der kan gives støtte til henholdsvis forundersøgelserprojekter og etableringsprojekter, herunder med mulighed for jordfordeling og køb eller salg af jord. Arealkompensationen ventes ydet som engangskompensation.
- *Fysiske vandløbsindsatser:* Formålet er at bidrage til en mere fremtidssikret landbrugsdrift ved bedre håndtering af oversvømmelser og mindre næringsstofudvaskning. Ordningen bidrager til opnåelse af en god økologisk tilstand i vandløbene. Ansøgere er kommuner. Der gives støtte til vandløbsrestaurering som følge af, at mange vandløb er blevet udrettet eller nedgravet for at skabe bedre betingelser for vandløbsnatur og biodiversitet i områderne, en bedre afvanding af markerne, og en forbedret sammenhæng mellem vandløbet og de vandløbsnære arealer.
- *Lavbundsprojekter på kulstofholdige jorder:* Formålet er at reducere landbrugets udledning af drivhusgasser fra kulstofrige landbrugsjorder. Der gives tilskud til forundersøgelser og etableringsprojekter, der omfatter anlægsarbejde og rådgiverydelser, samt afværgeforanstaltninger i forbindelse med ekstensivering og aktiv reetablering af naturlige vandstandsforhold på landbrugsjorder med minimum 6 pct. organisk kulstofindhold. Herudover ydes tilskud til køb og salg af projektjord. Desuden gives lodsejerkompensation til de lodsejere, der vælger at beholde deres projektarealer. Arealkompensationen ventes ydet som engangskompensation.
- *Minivådområder:* Formålet er at forbedre vandmiljøet ved at reducere udledning af kvælstof fra drænvand til vandmiljø. Som en sekundær effekt reducerer minivådområderne også fosforudledningen til vandmiljøet. Ordningen er rettet mod private ansøgere, der er aktive inden for landbrugsproduktion. Investeringsstøtten ydes til etablering af minivådområder. Der gives kompensation for arealudtag og vedligehold.
- *Privat skovrejsning:* Formålet er at bidrage til en bæredygtig udvikling bl.a. gennem reduktion af næringsstofudledning til beskyttelse af vandmiljøet. Ordningen skal desuden fremme klimaindsatsen ved kulstofbinding og beskyttelse af drikkevand og grundvand. Derudover kan skov fremme biodiversitet, produktion af vedvarende energi i form af træ som en bæredygtig energikilde, produktion af bæredygtige råmaterialer i form af nyttræ og andre produkter, samt udvikling af rekreative værdier og muligheder. Ordningen er rettet mod private ejere af landbrugsjord, hvor der etableres nye skove, og som medfører varige bindinger på projektarealer. Det etablerede skov skal kunne opfylde kravene til fredskovsarealer i skovloven.
- *Fordeling af midler på de forskellige ordninger:* Fordelingen på de enkelte ordninger og år fremgår af bilag 37.